

Universitat d'Alacant
Universidad de Alicante

**Memorias del Programa
de Redes-I3CE de calidad,
innovación e investigación
en docencia universitaria**

Convocatoria
2020-21

**Memòries del Programa
de Xarxes-I3CE de qualitat,
innovació i investigació
en docència universitària**

Convocatòria
2020-21

Satorre Cuerda, Rosana (Coordinación)
Menargues Marcilla, María Asunción; Díez Ros, Rocío; Pellín Buades, Neus (Eds.)

UA

UNIVERSITAT D'ALACANT
UNIVERSIDAD DE ALICANTE

Vicerectorat de Transformació Digital
Vicerrectorado de Transformación Digital
Institut de Ciències de l'Educació
Instituto de Ciencias de la Educación

Memorias del Programa de Redes-I3CE de calidad, innovación e investigación en docencia universitaria. Convocatoria 2020-21 / Memòries del Programa de Xarxes-I3CE de qualitat, innovació i investigació en docència universitària. Convocatòria 2020-21

Organització: Institut de Ciències de l'Educació (Vicerectorat de Transformació Digital) de la Universitat d'Alacant/ *Organización: Instituto de Ciencias de la Educación (Vicerrectorado de Transformación Digital) de la Universidad de Alicante*

Edició / *Edición*: Rosana Satorre Cuerda (Coord.), Asunción Menargues Marcillas, Rocío Díez Ros, Neus Pellin Buades

Revisió i maquetació: ICE de la Universitat d'Alacant/ *Revisión y maquetación: ICE de la Universidad de Alicante*

Primera edició / *Primera edición*: desembre 2021/ diciembre 2021

© De l'edició/ *De la edición*: Rosana Satorre Cuerda, Asunción Menargues Marcillas, Rocío Díez Ros & Neus Pellin Buades

© Del text: les autores i autors / *Del texto: las autoras y autores*

© D'aquesta edició: Universitat d'Alacant / *De esta edición: Universidad de Alicante*

ice@ua.es

Memorias del Programa de Redes-I3CE de calidad, innovación e investigación en docencia universitaria. Convocatoria 2020-21 / Memòries del Programa de Xarxes-I3CE de qualitat, innovació i investigació en docència universitària. Convocatòria 2020-21 © 2021 by Universitat d'Alacant / Universidad de Alicante is licensed under [CC BY-NC-ND 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

ISBN: 978-84-09-34941-8

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només pot ser realitzada amb l'autorització dels seus titulars, llevat de les excepcions previstes per la llei. Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra. / *Cualquier forma de reproducción, distribución, comunicación pública o transformación de esta obra sólo puede ser realizada con la autorización de sus titulares, salvo excepción prevista por la ley. Diríjase a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necesita fotocopiar o escanear algún fragmento de esta obra.*

Producció: Institut de Ciències de l'Educació (ICE) de la Universitat d'Alacant / *Producción: Instituto de Ciencias de la Educación (ICE) de la Universidad de Alicante*

Aquesta publicació s'ha fet seguint les directrius d'accessibilitat UNE-EN 301549:2020 / Esta publicación se ha hecho siguiendo las directrices de accesibilidad UNE-EN 301549:2020.

EDITORIAL: Les opinions i continguts dels treballs publicats en aquesta obra són de responsabilitat exclusiva de les autores i dels autors. / *Las opiniones y contenidos de los trabajos publicados en esta obra son de responsabilidad exclusiva de las autoras y de los autores.*

2.Eines TIC, dinàmiques d'aula i docència dual en un context incert (COVID-19). El cas de l'assignatura Psicologia Evolutiva per al Treball Social

Navarro Soria, Ignasi¹; Heliz Llopis, Jorge²; Fernández Carrasco, Francisco³, Sempere Tortosa, Mireia⁴; González Gómez, Carlota⁵; Real Fernández, Marta⁶, Costa López, Borja⁷; Lavigne Cervan, Rocío⁸; Juárez Ruiz de Mier, Rocío⁹

1 Universitat d'Alacant, ignasi.navarro@ua.es

2 Universitat d'Alacant, jorge.heliz@ua.es

3 Universitat d'Alacant, francisco.fernandez@ua.es

4 Universitat d'Alacant, mireia@ua.es

5 Universitat d'Alacant, carlota.gonzalez@ua.es

6 Universitat d'Alacant, marefer.mrf@gmail.com

7 Universitat d'Alacant, borja.lopez@ua.es

8 Universidad de Málaga, rlc@uma.es

9 Universidad de Málaga, rjrm@uma.es

Resum

L'equip docent de l'assignatura Psicologia Evolutiva per a Treball Social, enguany s'ha acompanyat de tot un grup de experts en TICs i estratègies pedagògiques orientades a l'aprenentatge universitari. Col·legiats, s'ha fet un disseny de intervenció on s'ha implementat un seguit d'activitats, que han permès un viratge des d'una disciplina eminentment teòrica, desvinculada de l'àmbit de desenvolupament professional dels discents, a una assignatura amb una perspectiva aplicada, més propera a l'àmbit d'intervenció del futur egressat en Treball Social i que, desperta en l'alumnat una major motivació pels continguts presentats. Per a això s'ha desenvolupat tot un repertori d'estratègies didàctiques que ens permeten *gamificar* les sessions, conferint un major dinamisme al treball de classe, fent-les més atractives i profitoses per a l'alumnat. Al mateix temps, aquestes estratègies han ajudat als docents a enganxar a l'alumnat que, gràcies a la docència dual s'han quedat a casa durant un període tant complicat com el derivat de la pandèmia y les mesures per a combatre la COVID-19, agreujades aquestes durant el segon quadrimestre d'enguany.

Paraules clau: TIC, docència dual, dinàmiques d'aula, COVID-19, docència universitària.

1. Introducció

El nostre projecte, treballa mitjançant diferents xarxes docents, va començar fa dos anys quan un nou equip docent va agafar la direcció de l'assignatura Psicologia Evolutiva per a Treball Social a la Universitat d'Alacant. Aquesta ha estat tradicionalment una disciplina molt vinculada a la Facultat d'Educació i a la formació docent. Malgrat que forma part del currículum de el Grau de Treball Social com a assignatura Bàsica, des de la seva posada en pràctica en aquest grau, diferent professorat ha percebut que el contingut i el marc en el qual es desenvolupa, no afavoreix un òptim interès per a l'alumnat de l' grau en Treball Social. En primer lloc, perquè aquest està molt més inclinat cap a la intervenció psicosocial i no tant cap a la intervenció pedagògica i, segon lloc, perquè en general és un alumnat molt més pragmàtic que acadèmic, en analogia amb el perfil de l'alumnat de el Grau de Magisteri.

A la situació descrita, s'ha sumat que a finals de l'any 2019, la Comissió Municipal de Salut i Sanitat de Wuhan (Xina) va elaborar un informe comunicant la detecció de 27 casos de pneumònia amb una etiologia desconeguda. El 7 de gener de 2020, les autoritats xineses van identificar com a agent causant del brot de pneumònia un nou tipus de virus de la família Coronaviridae, denominat SARS-CoV-2. Gairebé un mes després, el 30 de gener de 2020, el Comitè d'Emergències del Reglament Sanitari Internacional (RSI) va declarar l'estat d'Emergència de Salut Pública d'Importància Internacional (ESPII) i va passar a denominar la malaltia infecciosa com coronavirus 19 (des d'ara COVID-19). Des d'aquest moment es fa present en tots els mitjans de comunicació una preocupació important pel desenvolupament d'aquesta nova soca de coronavirus, fins que l'Organització Mundial de la Salut (OMS), el 11 de març, eleva la situació a ocasionada pel COVID -19, a pandèmia internacional. Donada la rapidesa de propagació de virus i les greus conseqüències ocasionades en una part important de la població, tots els països han hagut d'anar adoptant mesures per protegir la salut i seguretat dels seus ciutadans, contenir la progressió de la malaltia i reforçar el sistema de salut pública (RD 463/2020, de 14 de març). L'aïllament social, la limitació de la mobilitat i la quarantena de la

població, han estat mesures a adoptar immediatament per mitigar l'impacte de virus a nivell sanitari, social i econòmic.

A Espanya, el 14 de març de 2020 va decretar l'estat d'alarma, i amb això el tancament dels centres escolars de tots els nivells educatius. Des d'aquest moment, es va romandre més d'un mes i mig en situació de confinament, sense poder sortir del domicili excepte per a algunes activitats essencials. Aquesta situació ha afectat a la població general a diferents nivells i en relació a la docència universitària, li ha afectat de manera significativa en la manera d'implementació i seguiment per part de l'alumnat de la docència. En el cas de la Universitat d'Alacant, s'ha optat per la docència dual, la qual cosa suposa que un grup reduït d'alumnes, de manera rotativa, han assistit a classe, mentre que la resta han seguit les classes a través de videoconferències amb la plataforma Docència Dual de la UA. Cosa que ha suposat un descens general en la participació de l'alumnat en el desenvolupament de les classes universitàries.

Davant la situació per la qual està passant la docència universitària, en la qual les mesures adoptades per conferir un espai segur als estudiants, suposa un pas de gegant cap a la docència *blended learning*, no només per la implementació de les classes en modalitat *on-line* de forma simultània a les sessions presencials, sinó també per la cooperació entre alumnes, que no s'ha de perdre alhora que s'intenta vetllar per la seva seguretat i mantenir la distància social. En aquest context, cal plantejar-se la necessitat d'introduir noves eines tecnològiques que ens permetan estimular la participació de l'alumnat durant el desenvolupament de la docència teòrica, tant com afavorir un aprenentatge cooperatiu real entre discents, durant la docència pràctica.

Durant el segon quadrimestre de l'any passat i sobretot des de l'inici de l'actual curs lectiu, valorem que els mitjans que fins ara s'empraven per a la docència presencial, són insuficients. Si no revertir la situació, aquesta dinàmica docent pot acabar per empobrir la qualitat de l'aprenentatge del nostre alumnat. Per això, es proposa com a objectiu general d'aquesta investigació, el desenvolupament d'un entorn d'aprenentatge dinàmic i participatiu mitjançant eines TIC, que assegurin un òptim aprenentatge dels continguts teòrics i pràctics de l'assignatura Psicologia Evolutiva per a Treball Social, que lligat a les iniciatives que vam començar en cursos previs, podrien vindre per a quedar-se.

Es per això que, com a objectius específics, ens proposem seleccionar plataformes i eines tecnològiques que, puguin servir com a escenari per al desenvolupament d'activitats teòriques dinàmiques en modalitat *blend learning*, adaptar les activitats pràctiques aconseguint un adequat equilibri entre treball cooperatiu i individual i després implementar les activitats, recollir informació sobre els nivells de participació i comprensió dels continguts treballats. Els instruments per a la recollida d'informació seran les pròpies aplicacions que registraran participació i eficàcia de l'alumnat després de treballar els continguts impartits.

A més, l'aprenentatge i comprensió dels mateixos a nivell individual, es constatarà a través de les proves d'avaluació. Ets seran les mateixes que es van emprar el curs lectiu passat i mitjançant les quals es comparessin resultats de rendiment amb aquests nous grups de discents. Per dinamitzar les sessions, l'equip docent es donarà suport a la plataforma Moodle UA, en la qual s'han dissenyat activitats diverses, individuals i grupals, que facilitessin la interacció i intercanvi freqüent entre docents i discents. El plantejament és impartir breus continguts teòrics i pràctics, i de forma sincrònica, durant les classes, realitzar activitats relacionades amb ells. De la mateixa manera, després dels diferents blocs temàtics, es durà a terme proves Kahoot, individuals i en equips, on tots els alumnes competiran entre ells, gamificant l'aprenentatge. També, tipus test i desenvolupament, en l'aplicació de Moodle UA, a nivell individual. Al seu torn, mitjançant l'aplicació "wiki" de Moodle UA, els alumnes realitzaran de forma cooperativa, per equips de treball, els seus propis wikiapuntes.

D'aquesta manera, es buscarà empènyer a l'alumnat al seguiment i participació en el desenvolupament del temari. A l'acabar el quadrimestre, una part de l'avaluació es durà a terme mitjançant una prova objectiva de 40 ítems i 4 opcions de resposta per a cada pregunta. Aquesta serà la mateixa prova que es va aplicar el curs passat, per d'aquesta manera poder mesurar si hi ha diferències en el nivell d'aprenentatge d'un grup que rep una docència ordinària on-line o amb dinamització mitjançant eines tecnològiques. Finalment, s'implementarà una enquesta de satisfacció, un cop finalitzats els continguts de l'assignatura i avaluats els alumnes, en la qual es recollirà informació sobre la seva opinió en relació a la dinàmica implementada, percepció d'aprenentatge i esforç implicat.

1.1 Problema o qüestió específica de l'objecte d'estudi

Tal com es va experimentar en el segon quadrimestre de el curs passat, com durant aquest primer quadrimestre, la interacció docent i discents s'ha vist seriosament afectada. De fet l'alumnat no ha tingut problemes a admetre que en moltes ocasions accedien a les sessions i s'absentaven dels seus ordinadors durant la major part d'aquestes. És aquí on neix el nostre principal objectiu d'estudi, el desig de dissenyar una dinàmica de funcionament en les sessions, que avoque a l'alumnat a la implicació i participació en les classes tant teòriques com pràctiques.

1.2 Revisió de la literatura.

El 27 de febrer de 2020, la Universitat d'Alacant va enviar el seu primer comunicat relacionat amb la nova espècie de coronavirus i, unes setmanes més tard, el 9 de març de 2020, informo sobre la assumpció de possibles mesures per prevere l'expansió del virus a les aules. El 12 de març de 2020, es va anunciar la suspensió provisional de la docència presencial i, el 13 de març de 2020, es va enviar un comunicat informant sobre les primeres mesures educatives per a la docència presencial per confinament que, el 15 de març de 2020, van ser ampliades per la Conselleria d'Educació. L'1 d'abril de 2020, la Conselleria d'Educació va anunciar la suspensió definitiva de la docència presencial durant el present curs acadèmic. Finalment, l'11 d'abril de 2020, i la Xarxa Espanyola d'Agències de Qualitat Universitària van publicar un document comunicant totes les mesures educatives per a la docència no presencial per confinament (REACU, 2020).

Aquest text manifesta la necessitat d'adaptar les metodologies educatives de la docència presencial a la docència no presencial i autoritzen als diferents departaments universitaris a realitzar les modificacions necessàries en les guies docents corresponents. Per aquesta raó, la declaració de l'estat d'alarma ha suposat un gran repte per al professorat universitari, imposant la desconstrucció i reconstrucció de la metodologia educativa; però, a causa de que no totes les metodologies educatives s'adapten proporcionalment a la docència virtual, no tot el professorat universitari ha experimentat les mateixes dificultats de reestructuració de la metodologia educativa.

El Model Tradicional, la metodologia educativa universitària més freqüent en el sistema educatiu (Ministeri d'Educació i Ciència, 2006; Jiménez, González i Tornel, 2020), presenta certa incompatibilitat amb la docència no presencial per confinament, a causa de la manera característic en que comprèn la docència teòrica, la docència pràctica i l'avaluació educativa.

Doncs així, sense entrar a valorar l'efectivitat del Model Tradicional, pel que fa a la docència virtual, s'afirma que les orientacions metodològiques proposades pels professionals de l'educació desqualifiquen la metodologia educativa tradicional com efectiva per a la docència no presencial per confinament.

El Blended Learning (Aprenentatge Mixt) és una metodologia educativa que combina la docència presencial amb la docència virtual (Pascual, 2003; Bonk i Graham, 2006). És una metodologia educativa que intercanvia la temporalització i localització de la docència teòrica i la docència pràctica de el model educatiu tradicional (King, 1993; Bergmann i Sams, 2014; Tourón i Santiago, 2015). La docència teòrica es desplaça fora de l'horari lectiu establert i fora de el centre educatiu, docència virtual; mentre que la docència pràctica s'inclou dins l'horari lectiu establert i de el centre educatiu, docència presencial. En una primera aproximació, pot semblar una metodologia educativa incompatible amb la docència no presencial per confinament ja que, com a mínim, requereix de docència semipresencial; però, si es considera la possibilitat de docència presencial a través d'eines de comunicació sincrònica que permetin la comunicació cara a cara entre el professorat i l'alumnat universitari, aquesta metodologia educativa resulta una alternativa efectiva per a la docència virtual (Yang, 2020).

Por otro lado, las características de la actividad práctica de esta metodología educativa coinciden con las recomendaciones realizadas por los profesionales de la educación para fomentar “metodologías [...] alternativas” (REACU, 2020). Muchas de las propuesta que se hacen durante el desarrollo de nuestra docencia, no solo se fijan como objetivo el dinamizar las sesiones, sino emplear metodologías educativas constructivistas (Horn y Staker, 2014). En relación con el constructivismo cognitivo (Piaget, 1967), el blend learning está vinculado con metodologías educativas como el Aprendizaje Basado en Proyectos (Kilpatrick, 1918), el Aprendizaje Basado en Problemas (Barrows, 1996) o el Aprendizaje Basado en el Pensamiento (Swartz y Parks, 1994). Estas prácticas educativas coinciden con las orientaciones metodológicas propuestas por los expertos en educación a nivel nacional que, fomentan la investigación a través de proyectos, la resolución de problemas a través de casos o la reflexión a través de portafolios, memorias o diarios (REACU, 2020). En definitiva, los profesionales de la educación exigen que los encuentros virtuales cara a cara entre el alumnado y el profesorado se produzcan en el horario lectivo establecido. Sin embargo, recomiendan que no sean clases magistrales, docencia teórica, sino actividades didácticas, docencia práctica.

1.3 Propòsits i objectius.

Els objectius d'aquesta investigació són:

1. Apropar els continguts a l'àmbit formatiu de Treball Social.
2. Dinamitzar la presentació de continguts mitjançant la ludificació.
3. Emprar diferents eines TIC que despertin en l'alumnat l'interès per una correcta execució de les activitats proposades.
4. Optimitzar els continguts, enfonsant-los en la perspectiva dels factors de risc enfront de el desenvolupament normatiu.
5. Treballar els continguts a partir de supòsits pràctics, propis de la pràctica professional en l'àmbit de la intervenció psicosocia

2. Mètode.

2.1. Descripció del context i dels participants.

En el present estudi han participat 166 alumnes i alumnes (55 de el grup 1, 54 de grup 2 i 57 de el grup 3) de l'assignatura Psicologia Evolutiva per a Treball Social de 1er de Grau de la Universitat d'Alacant. El grup experimental (n = 112) es conforma a partir dels alumnes que assisteixen de forma periòdica a classe, participant de les activitats de dinamització proposades (Grup 1 i 3), mentre que el grup control (n = 54) assisteix a classe seguint el model de classe magistral establerta en cursos previs.

Els instruments emprats per a la ludificació de el desenvolupament de teoria i pràctiques, han estat els següents:

1. Kahoot
2. Proves Objectives de Campus Virtual
3. Documentals
4. Supòsits pràctics
5. Rol-playing
6. Enregistrament de vídeo-exposicions de contingut.

Els instruments emprats per a l'avaluació de l'experiència educativa, han estat els següents:

1. Examen tipus test de 40 preguntes tipus test, amb 4 opcions de resposta.

La prova d'avaluació, ha estat la mateixa bateria de preguntes, tant per a grup control com a grup experimental.

2. Enquesta de satisfacció personal amb els continguts de la disciplina i expectatives de rendiment final.

A través de Campus Virtual, s'aplica una breu enquesta a tot l'alumnat, en la qual se'ls interroga en relació a la satisfacció, amb el contingut treballat durant el desenvolupament de la disciplina, la creença aplicabilitat dels mateixos al seu desenvolupament professional i expectatives en relació al seu rendiment acadèmic en l'assignatura.

1.3. Procediment

S'han seleccionat un repertori d'estratègies pedagògiques, que permetin apropar els continguts a l'ideari i model d'intervenció propi del Treball Social, tant com dinamitzar el context d'ensenyament i aprenentatge a l'aula. Entre les estratègies més destacades es troba l'ús de qüestionaris breus després de l'exposició dels continguts més significatius tant en la part teòrica com de la part pràctica de l'assignatura (20 Kahoots de 10 ítems cadascun). Aquests qüestionaris ràpids ens permeten valorar el grau de comprensió dels continguts exposats i reforçar allò que no hagi quedat clar. A més es millora la qualitat de l'atenció per part de l'alumne, davant l'imminent exercici d'avaluació que suposen aquestes petites proves. També es porta a terme exercicis d'examen simulats en els quals els alumnes competeixen per aconseguir un espai a la taula alta de el rànquing, fet que suposa un incentiu en format qualificacions. D'altra banda, també fem servir diverses entrevistes a professionals de l'àmbit de la intervenció psicosocial i el visionat crític de documentals que presentin una visió tècnica, contingut dels quals s'analitza de forma grupal i es relaciona amb els continguts teòrics, afavorint així una major transferència de coneixements des de la teoria a la praxi professional. Finalment, es duu a terme la realització d'exercicis breus, que exigeixen la solució de supòsits pràctics mitjançant la implementació de constructes teòrics.

2.2. Instrument utilitzat per a avaluar l'experiència educativa.

Els instruments per avaluar el resultat de l'experiència educativa han sigut 2, principalment, l'examen tipus test amb el que hem constatat el nivell de adquisició

de coneixements teòrics i l'enquesta *ad hoc* amb la que s'han mesurat els nivells de satisfacció amb l'experiència educativa.

L'examen tipus test consisteix en una prova dissenyada a la plataforma Moodle de la UA, que de un banc de 80 preguntes, selecciona una combinació diferent de 40 per a cada alumne o alumna. Cada ítem presenta 4 opcions de resposta de les que només una es correcta. Els errors resten encerts, per tant l'alumnat ha de respondre amb la certesa de conèixer la resposta, no deixant espai a l'atzar.

D'altra banda, s'ha dissenyat una enquesta de 10 ítems i amb una escala tipus Likert per arreplegar el nivell de satisfacció amb el desenvolupament de l'assignatura i a més d'una puntuació general, s'ha arreplegat el nivell de satisfacció amb el tipus de tasques desenvolupades, amb el nivell d'esforç i compensació amb la qualificació obtinguda, tant com amb el nivell d'interacció amb els docents i el seus companys de classe.

2.3. Descripció de l'experiència.

A l'inici de l'assignatura Psicologia Evolutiva per a Treball Social, a l'inici de el 2n quadrimestre de el present curs lectiu, s'informa a l'alumnat dels grups 1 i 3 que la metodologia de treball va incloure una sèrie d'estratègies per dinamitzar l'aprenentatge dels continguts teòrics i que aquestes activitats només es podran realitzar si s'assisteix amb assiduitat a classe, ja que s'intercalaran en les classes magistrals. Feta la presentació de l'assignatura i descrites les activitats de dinamització, al llarg de el desenvolupament de la disciplina, s'han dut a terme les següents activitats:

- 20 Kahoots: 2 o 3 kahoots per cada tema teòric impartit. Aquestes proves tenen per objectiu, aclarir conceptes complexos, formulant qüestions que requereixen una adequada comprensió per a la seva correcta resposta i explicant aquells que a vista de les respostes de el grup, no havien quedat adequadament assimilats.
- 2 proves tipus test en Campus Virtual: dividint el contingut teòric a 50%, s'han dut a terme dues proves tipus test, mitjançant preguntes teòriques de coneixement aplicat i amb això volem dir que, la solució a la resposta correcta,

requereix la comprensió de l'contingut teòric i les competències per aplicar-lo a la solució d'un supòsit teòric/pràctic.

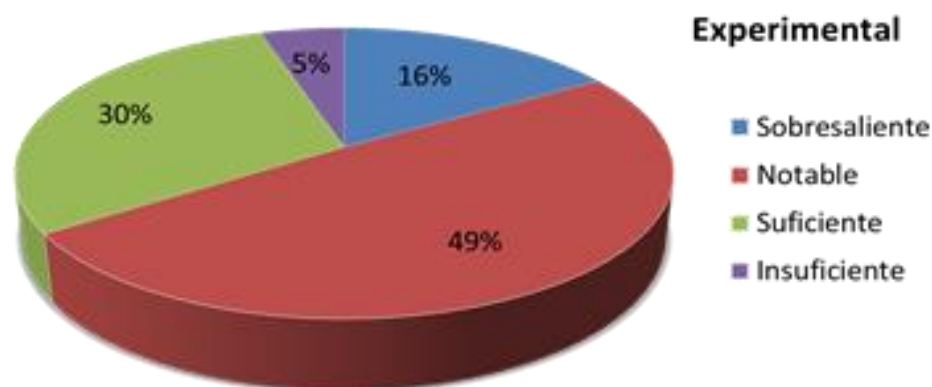
- 5 entrevistes a professionals: s'han visualitzat entrevistes a professionals de diferents àmbits de la intervenció psicosocial, permetent aquests materials didàctics obrir interessants debats a l'aula, confrontant opinions personals a perspectives tècniques i professionals lliures de biaixos culturals. Durant aquestes entrevistes a professionals, es desenvolupen diferents continguts teòrics, prèviament tractats a la classe magistral.
- La part pràctica de l'assignatura es resol a través d'un cas pràctic, en el qual participen com a equip tècnic d'intervenció, en diferents etapes evolutives de la història de vida d'un subjecte fictici, proposen intervencions psicosocials i preparen entrevistes amb diferents professionals que es graven i analitzem tots plegats a classe.

Finalitzades les sessions teòriques i pràctiques, tancat el quadrimestre, s'ha dut a terme un examen final tipus test, tal com descriu la fitxa de l'assignatura, que ha de ser l'estratègia d'avaluació. Les qualificacions finals a nivell teòric, han estat emprades com a indicador de comprensió dels continguts i aquesta qualificació han estat comparades amb les de el grup control, que rebent docència per part d'ell mateix docent, amb el suport de la mateixa manual teòric, a través de classes magistrals. A més, el grup control ha dut a terme un programa d'activitats pràctiques clàssic, amb un caràcter aplicat pobre.

3. Resultats.

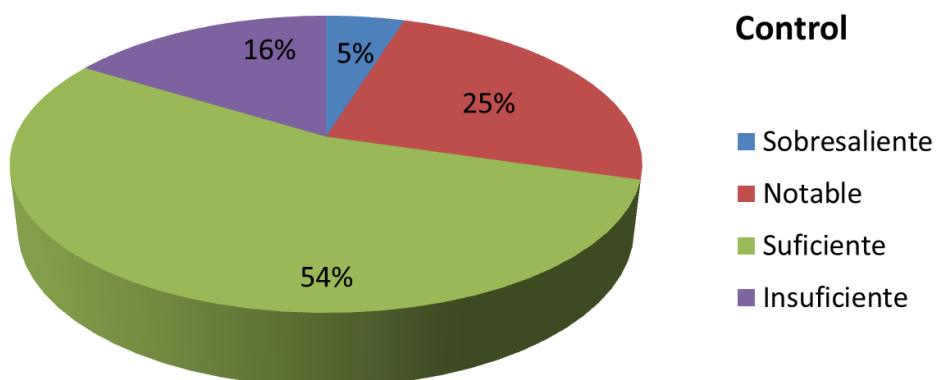
A continuació, es presenta mitjançant gràfics els resultats obtinguts de la correcció de l'examen final i la breu enquesta ad hoc de satisfacció.

Gràfic 1. Qualificacions grup experimental.

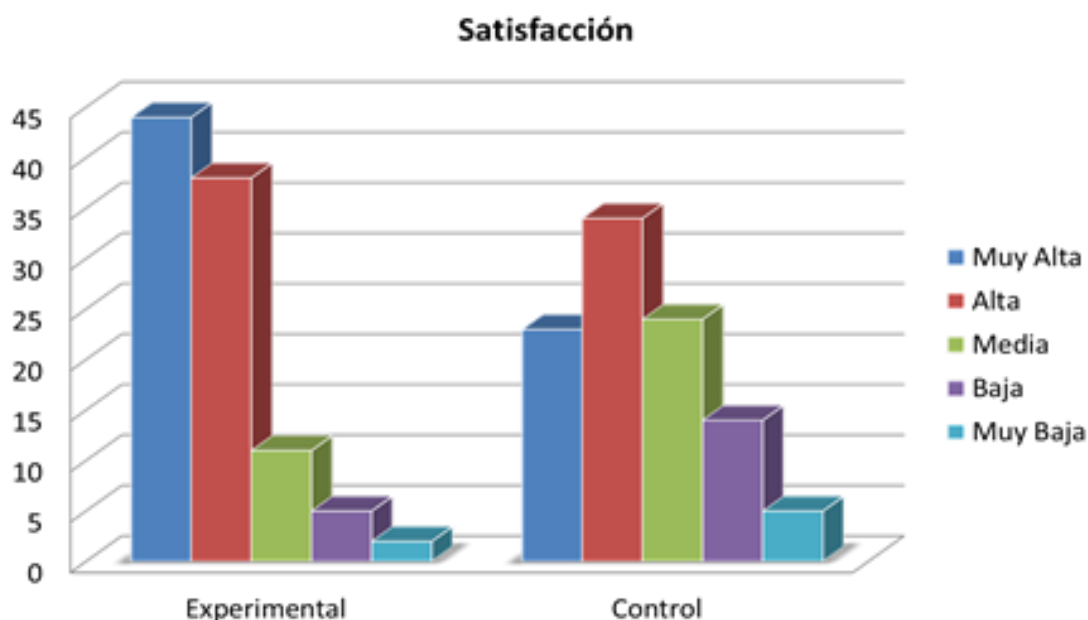
Com es pot observar a la Gràfica 1, els resultats de la prova d'Avaluació Final del grup experimental, es caracteritzen per una tendència àmplia cap a qualificacions dins de la franja del notable (49%) i l'excel·lent (16%). Al seu torn, el grup de suspesos és molt reduït (5%) i el d'aprovat amb puntuacions entre el 5 i el 6,9 (30% obté qualificació de suficient), junts, tot just arriben a un 35% de tota la mostra.

Gràfic 2. Qualificacions grup control.

A la Gràfica 2 s'observa com la tendència es dona cap obtenir puntuacions a la franja del suficient (54%). Al seu torn, es constata un grup ampli d'alumnes que obtenen un baix rendiment (16% suspens).

Com es pot observar dels resultats de rendiment, el grup experimental mostra una tendència important cap a les qualificacions mitjanes/altas, mentre que el grup control concentra la major part de les qualificacions entorn a qualificacions d'aprovat.

D'altra banda, a la Gràfica 3 s'observa que, quan s'interroga a l'alumnat a prop del grau de satisfacció amb la docència, el grup experimental (80%), puntua per mitjana amb una qualificació d'alta o molt alta en relació als continguts treballats durant el desenvolupament de l'assignatura, en comparació amb el grup control (50%).

4. Conclusions.

Com a conclusió, destacar que el grup experimental obté millors puntuacions en les qualificacions de l'examen final. Aquests continguts, consultats mitjançant

preguntes tipus test de caràcter aplicat, suposen una adequada comprensió dels continguts i sobretot mesuren capacitat per aplicar-los a un supòsit pràctic. És per això que fins i tot, el tipus de pràctiques dutes a terme amb el grup experimental, han pogut ajudar a consolidar coneixements, sent aquestes un conjunt de supòsits pràctics a resoldre.

Al seu torn, el grup experimental es mostra més satisfet amb els continguts estudiats, sent en la seva base teòric/conceptual, els mateixos. De la mateixa manera, els consideren més aplicables a la pràctica professional que l'alumnat de el grup control, el que suposa que donar-li un enfocament psicosocial als continguts i descriure els conceptes des de la perspectiva dels factors de risc, que no des dels valors normatius, els han apropiat a el camp del Treball Social.

D'altra banda, és curiós l'efecte que ha suposat la implicació de la competitivitat a través de la Ludificació i com mitjançant algunes eines TIC, l'alumnat ha mostrat gran implicació, invertint molt temps i portant a terme recerques informacionals que un altre tipus de treball mai hagués motivat.

Finalment, les estratègies proposades a nivell pedagògic, no només han millorat l'aprenentatge i el rendiment dels alumnes, sinó que han afavorit una imatge de la qualitat docent, superior d'un curs lectiu a el següent, tenint en compte que les competències comunicatives i els coneixements del docent, no han variat entre una i altra implementació de l'assignatura.

5. Tasques desenvolupades en la xarxa.

Participant de la xarxa	Tasques que desenvolupa
Ignasi Navarro Soria	Coordinació de la XARXA. Selecció d'estratègies pedagògiques. Desenvolupament d'eines pedagògiques. Implementació de les estratègies i eines. Desenvolupament de Pòster per al Congrés XARXES-INNOVAESTIC 2021.

	<p>Participació al Congrés.</p> <p>Desenvolupament de la memòria.</p>
Jorge Heliz Llopis	<p>Selecció d'estratègies pedagògiques</p> <p>Desenvolupament d'eines pedagògiques</p> <p>Implementació de les estratègies i eines.</p> <p>Desenvolupament de Pòster per al Congrés XARXES-INNOVAESTIC 2021.</p>
Francisco Fernández Carrasco	<p>Selecció d'estratègies pedagògiques i eines TIC.</p> <p>Desenvolupament de Pòster per al Congrés XARXES-INNOVAESTIC 2021.</p>
Mireia Sempere Tortosa	<p>Selecció d'estratègies pedagògiques i eines TIC.</p> <p>Desenvolupament de Pòster per al Congrés XARXES-INNOVAESTIC 2021.</p>
Carlota González Gómez	<p>Orientació en el procés de selecció i desenvolupament d'estratègies i eines pedagògiques.</p> <p>Desenvolupament de Pòster per al Congrés XARXES-INNOVAESTIC 2021.</p> <p>Participació al Congrés.</p>
Marta Real Fernández	<p>Selecció d'estratègies pedagògiques</p> <p>Assessorament en el desenvolupament d'eines pedagògiques</p> <p>Desenvolupament de Poster per al Congrés XARXES-INNOVAESTIC 2021.</p>
Borja Costa López	<p>Selecció d'estratègies pedagògiques</p>

	Assessorament en el desenvolupament d'eines pedagògiques Desenvolupament de Poster per al Congrés XARXES-INNOVAESTIC 2021.
Rocío Lavigne Cervan	Assessorament en la selecció d'estratègies pedagògiques Assessorament en el desenvolupament d'eines pedagògiques Desenvolupament de Pòster per al Congrés XARXES-INNOVAESTIC 2021.
Rocío Juárez Ruiz de Mier	Assessorament en la selecció d'estratègies pedagògiques Assessorament en el desenvolupament d'eines pedagògiques Desenvolupament de Pòster per al Congrés XARXES-INNOVAESTIC 2021.

6. Referències bibliogràfiques.

Bergmann, J., & Sams, A. (2014). Dale la vuelta a tu clase: Lleva tu clase a cada estudiante, en cualquier momento y cualquier lugar. Madrid: SM.

Bonk, C.J. & Graham, C.R. (2006). The handbook of blended learning environments: Global perspectives, local designs. San Francisco: Jossey-Bass.

Horn, M. B. & Staker, H. (2014). Blended: Using disruptive innovation to improve schools. San Francisco: Jossey-Bass.

Jiménez, D., González, J. J., & Tornel, M. (2020). Metodologías activas en la universidad y su relación con los enfoques de enseñanza. Profesorado, 24(1), 76-94. doi: 10.30827/profesorado.v24i1.8173

King, A. (1993). From sage on the stage to guide on the side. *College Teaching*, 41(1), 30-35. doi:10.1080/87567555.1993.9926781

Ministerio de Educación y Ciencia (2006). Propuestas para la renovación de las metodologías educativas en la universidad. Recuperado de http://www.upcomillas.es/eees/Documentos/PROPUESTA_RENOVACION.pdf

Pascual, M. P. (2003). El Blended Learning reduce el ahorro de la formación on-line pero gana en calidad. *Educaweb*, (69).

Real Decreto 463/2020, por el que se declara el estado de alarma para la gestión de la situación de crisis sanitaria ocasionada por el COVID-19. *Boletín Oficial del Estado*, 67, 25390-25400.

Tourón, J., & Santiago, R. (2015). El modelo Flipped Learning y el desarrollo del talento en la escuela. *Revista de Educación*, (368), 196-231.

doi: 10.4438/1988-592X-RE-2015-368-288

Yang, L. (2020). Research on Flipped Classroom Online Teaching under the background of epidemic situation. *International Journal of Education and Economics*, 3(1), 44-47.